

DREPTUL MEU

Cunoaște-ți drepturile și luptă pentru ele!

Nr. 7
25 iulie 2007
Se distribuie gratuit

Primul ziar dedicat drepturilor omului în Republica Moldova

Pag. 3

Potrivit normelor legale, fiecare angajat are dreptul la concediu

Pag. 4

Moldova pierde dosar după dosar la CEDO. Cine își asumă responsabilitatea?

Pag. 5

Oamenii din stânga Nistrului plătesc bani pentru a ajunge acasă

Pag. 6

Moldova și angajamentele internaționale în domeniul drepturilor omului

Pag. 7

Recrutul invalid a primit livretul militar de la persoana care l-a nedreptățit...

Mii de copii din toată lumea mor în urma accidentelor de muncă

În Moldova, aproximativ o treime din copiii în vârstă de la 7 până la 14 ani este implicată în câmpul muncii. În lume, peste 218 milioane de copii împart

cu adulții munca în câmp, în minieră, la construcții, la colectarea deșeurilor, la cerșit etc. În mare parte, în condiții grele și nocive. Ca urmare, anual

circa 22 mii de copii mor, în lume, din cauza accidentelor de muncă.

Pagina 2

EDITORIAL

SERGIU PRAPORȘCIC

Republica Moldova - țara în care maturii șomează, dar muncesc copiii

Republica Moldova este țara care se confruntă cu o rată înaltă a șomajului. Potrivit datelor Biroului Internațional al Muncii, anul trecut aceasta a fost de aproximativ 7 la sută. Cu toate acestea, în Republica Moldova este exploatăată munca copiilor. Este un paradox: maturii nu au locuri de muncă și sunt nevoiți să plece în căutarea lor peste hotare, sau să șomeze. Dar, iată că pentru copii se găsesc locuri de muncă. Adevărat, foarte prost plătite.

Avem și o explicație pentru această situație: sărăcia. Sărăcia, pentru o țară ca a noastră, este ceea ce explică totul, este cauza și, mai ales, scuza pentru toate relele. Nu putem asigura locuri de muncă pentru că suntem săraci, nu putem proteja copiii de exploatare, nu le putem asigura dreptul la copilărie, la un trai decent pentru că suntem săraci.

Este adevărat că suntem săraci. Lucrul acesta îl știe toată lumea. Când îi spui unui străin că ești din Moldova, el imediat te identifică ca cetățean al celei mai sărace țări din Europa. Dar alta este problema noastră cea mare. Avem o problemă de mentalitate și de caracter, care ne ține încătușați, care nu ne permite să avem o altă abordare a lucrurilor ce ar duce la îndreptarea lor. Altfel, cum poate fi explicat faptul că maturii șomează, iar copiii sunt exploatați.

Anul acesta, mulți copii au muncit din greu în câmp: au prășit plantațiile de viță-de-vie, de porumb și de alte culturi. Din cauza vremii toride, această muncă, în mare parte, s-a dovedit a fi zadarnică, la fel ca și munca celor maturi. Anul acesta, munca tuturor a fost contraproductivă. Adevărul este că munca copiilor este tot timpul contraproductivă. Exploatarea muncii lor nu va scoate țara din sărăcie, ci, dimpotrivă, o va aprofunda și mai mult.

SOCIETATEA CIVILĂ: mecanismul național de prevenire a torturii va fi inefficient

Reprezentanții a trei organizații neguvernamentale, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CREDO), Amnesty International Moldova și Promo-Lex, au declarat pe 19 iulie, într-o conferință de presă, că modificările propuse recent de deputați la Legea cu privire la avocații parlamentari sunt de natură să instituie un mecanism inefficient de prevenire a torturii.

Amintim că, la ședința din 18 iulie, Comisia parlamentară pentru drepturile omului a examinat proiectul de lege care prevedea crearea unui astfel de mecanism. Potrivit proiectului inițial elaborat de Ministerul Justiției, în Republica Moldova urma să fie creat, în premieră, un organ național de inspectare a locurilor de detenție în scopul prevenirii torturii. În componența acestei instituții urma să fie inclus un avocat parlamentar însărcinat cu protecția drepturilor persoanelor private de libertate, care ar fi fost desemnat de către Parlament. Totodată, pe lângă acest avocat parlamentar urma să activeze un consiliu consultativ compus din membrii societății civile. Însă, în procesul de examinare a proiectului de lege, Comisia juridică pentru numiri și imunități a propus un șir de amendamente care

exclud prevederile referitoare la crearea mecanismului național de inspectare a locurilor de detenție pentru prevenirea torturii și participarea reprezentanților societății civile în cadrul acestui organ. Comisia juridică a propus ca toate aceste imputerniciri să revină celor trei avocați parlamentari care activează în prezent. Amendamentele comisiei au fost acceptate în prima lectură de către Parlament în ședința din 20 iulie.

Continuare în pagina 2

Societatea civilă: mecanismul național de prevenire a torturii va fi ineficient

Directorul executiv al Centrului de Resurse pentru Drepturile Omului, Sergiu Ostaf, a declarat că, în cazul în care propunerile Comisiei juridice vor fi acceptate, avocații parlamentari vor fi copleșiți de cereri din partea deținuților și nu vor reuși nici să-și îndeplinească îndatoririle pe care le au în prezent, nici pe cele noi atribuite de Parlament. „Prin modificările aduse proiectului de lege se reduc capacitățile instituției avocatului parlamentar de a face față acestor responsabilități datorită volumului de lucru care va crește”, a spus Sergiu Ostaf.

Directorul executiv la Amnesty International Moldova, Evgheni Goloșceapov, a declarat că Parlamentul poate submina în felul acesta angajamentele Moldovei în domeniul luptei efective și prevenirii actelor de tortură în cadrul Protocolului facultativ la Convenția ONU împotriva torturilor.

Directorul executiv al Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova, Teo Cârnaț, a criticat și el intențiile deputaților. „Multe state europene după ce au ratificat acest protocol facultativ au mers după ideea propusă de Comisia pentru Drepturile Omului, acordând această atribuție avocaților parlamentari naționali. Peste o perioadă de timp s-a constatat că ei nu pot face față acestei atribuții. Și atunci au recurs la înființarea unei instituții specializate care are atribuția de a proteja drepturile persoanelor private de libertate. De aceea, pledăm pentru crearea unei instituții specializate, ombusmanul pentru protecția persoanelor private de libertate, care să dispună de independență financiară, un mandat mai mare decât cel al parlamentarilor, pentru a nu fi influențat de Parlament în politica de prevenire a torturii”, a adăugat Teo Cârnaț.

În același context, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CRDO) a elaborat și prezentat un raport referitor la opțiunile de implementare a prevederilor Protocolului Opțional al Convenției contra Torturii (OP CAT) în Republica Moldova. Studiul descrie cadrul instituțional actual și relevanța acestuia la crearea și desemnarea mecanismului național de implementare. Sunt descrise și instrumentele internaționale care sunt relevante scopurilor OP CAT.

TATIANA CURTESCU

Ștefan SECĂREANU, președintele Comisiei parlamentare pentru drepturile omului, deputat PPCD:

Este doar o încercare timidă de a rezolva problema

„Ca urmare a amendamentelor operate de Comisia pentru numiri și imunități au fost eliminate foarte multe elemente din proiectul inițial și acest fapt a stârnit nemulțumirea organizațiilor neguvernamentale care se ocupă de acest domeniu. Consider că ar fi fost mai bine dacă Parlamentul ar fi adoptat varianta inițială propusă de Ministerul Justiției. Oricum proiectul în formula care a rămas prevede câteva acțiuni care trebuie întreprinse de Guvern în ceea ce privește îmbunătățirea acestui mecanism pe viitor. Acest proiect în varianta actuală va duce mai mult la o primă încercare decât la crearea propriu-zisă a unui mecanism eficient.”

Valerii GAREV, deputat PCRM:

I-am investit cu atribuții suplimentare

Unul dintre deputații care au votat în prima lectură proiectul legii cu privire la avocații parlamentari, cu modificările propuse de Comisia pentru numiri și imunități, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 20 iulie curent este deputatul PCRM, Valerii Garev, vicepreședinte al Comisiei parlamentare pentru securitate națională, apărare și ordine publică. Iată cum a explicat el votul său: „Avocații parlamentari au fost investiți cu câteva atribuții în plus, care au legătură directă cu o parte din cele care le prevede legea la ora actuală?”

Mii de copii din toată lumea mor în urma accidentelor de muncă

Copiii sunt traficați pentru prelevare de organe, cerșit, servicii sexuale

Coordonatorul de programe din cadrul Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Svetlana Haraz, a precizat că factorul determinant al muncii copiilor este, în special, sărăcia. Formele grave ale muncii copilului presupun condiții de muncă periculoase pentru sănătatea și dezvoltarea lor, folosirea copiilor în activități ilegale – cerșetorie, trafic de droguri, prostituție/pornografie infantilă etc. Potrivit Convenției ILO 182, ratificată de către Parlamentul Republicii Moldova în februarie 2002, traficul este o formă gravă a muncii copilului.

sate, este foarte acută problema exploatării muncii copilului. O fetiță dădăca copiii vecinului și nu mergea la lecții, pentru un salariu mizer. O mare parte din copiii care se află în astfel de situații de risc sunt cei lăsați în grija bunicilor, a rudelor, părinții fiind plecați peste hotare. Avem un caz în care o fetiță și frații ei, toți minori, îngrijeau de bunica lor, trecută de 70 de ani – ei îngrijeau de întreaga gospodărie, de animale și lucrările de câmp...

Adulții nu cunosc consecințele implicării copiilor în munci periculoase, iar copiii, la rândul lor, nu conștientizează pericolul exploatării lor pentru sănătatea și dezvoltarea în continuare.

Exploatarea muncii copiilor este o formă gravă de abuz

Astfel de copii se maturizează precoce, devin niște bătrâne mici, cu o mentalitate de adult, pierd orice interes față de instruire, fiind preocupați de grijile casei. Apare abandonul școlar și implicarea în activități ilicite. Sunt consecințe atât psihice, dar mai ales fizice - se deformează sistemul osos, apar dureri la șira spinării, dureri de rinichi, plămâni etc. Copiii muncesc la confecționarea materialelor de construcții, la afumarea scrumbiei, la vopsirea lăunii, la extragerea pietrelor, la tutun, la prășit (cu riscuri foarte mari pentru a face insolajie, intoxicații alimentare, cu vătămări fizice) etc. Mai lucrează și la „toc” – locul unde se colectează grânele, unde se întâmplă accidente mortale. Un băiat, Alexandru, de 16 ani, și-a tăiat 2 degete la una din instalațiile de acolo, banda rulantă care colectează grânele. În alt caz, relatat de Inspekția Muncii, un copil de 11 ani a căzut în buncărul unde se varsă grânele, au căzut tone de grâu peste el, asfixiindu-l.

Solicitată de „Dreptul Meu”, coordonatorul proiectului „Prevenirea violenței și a traficului de copii”, UNICEF

Moldova, Viorica Crețu, a declarat că UNICEF cunoaște și recunoaște că utilizarea muncii copiilor este un fenomen răspândit și o problemă pentru Republica Moldova. Potrivit ei, exploatarea muncii copiilor este o formă de abuz, iar prevenirea abuzului și a violenței față de copii este una din prioritățile UNICEF. Astfel, acest subiect este abordat de fiecare dată în acțiunile și la evenimentele organizate de UNICEF. De exemplu, în prezent UNICEF susține Guvernul în crearea rețelei naționale de asistenți sociali, iar prevenirea violenței și a abuzului față de copii este unul din subiectele abordate în cadrul instruirii acestora.

Riscurile pentru dezvoltarea și sănătatea copilului sunt foarte mari

La rândul său, coordonatorul de programe din cadrul Organizației Internaționale a Muncii, Programul Internațional pentru Eliminarea Muncii Copilului (ILO-IPEC), Viorica Ghimpu, a spus că munca copilului apare foarte rar în statistici, este efectiv invizibilă și nu este sub vizorul instituțiilor competente. Ca urmare, copilul nu este protejat. În majoritatea cazurilor, munca copilului se desfășoară în afara cadrului legal reglementat, cu angajatori nedeclarați, a căror activitate economică nu este supusă responsabilităților fiscale și controalelor inspecției muncii. Potrivit unui studiu realizat cu sprijinul IPEC, din 145 copii cu vârste cuprinse între 10-17 ani: 87 la sută din copii îndeplinesc lucrări agricole, dintre care 32 la sută au numit acest gen de muncă ca o activitate dificilă pentru vârsta lor; 36 la sută nu merg la școală când sunt opriți acasă de către părinți pentru munci agricole; 28 la sută muncesc în folosul altor gospodării, iar plata sau produsele alimentare pentru munca lor este oferită pentru întreaga familie; 34 la sută din copii au suferit în urma accidentelor de muncă.

ECATERINA DELEU

„Orice copil are dreptul la protecție împotriva exploatării economice și de a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă riscuri sau care poate să-i compromită educația sau să-i dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mintale, morale sau sociale.”

Art.2, Convenția ONU privind Drepturile Copilului

„Sunt traficați pentru cerșit, pentru servicii sexuale. A t u n c i când un copil este adus dintr-un sat din Republica Moldova în capitală și cerșește la colțul străzii (trafic local), el a fost adus pentru a presta anumite servicii, iar venitul trece în buzunarul adulților. Este o formă vădită de abuz. De exemplu, o femeie a fost convinsă să-și ia copiii, un băiat de 12 ani și o fetiță de 8 ani, și au fost traficați în Polonia. Au fost bătuți și forțați să cerșească, în stradă - fetița pe asfalt, iar băiatul în căruciorul pentru persoane cu dizabilități. Toată ziua, un copil sănătos era nevoit să stea cu picioarele îndoite de la genunchi. Au fost circa 6 luni în Polonia. Au încercat să evadeze – au fost prinși, bătuți, lipsiți de mâncare, apă și de posibilitatea de a merge la baie...”

În Republica Moldova, în special la

DREPTUL MEU

REDACTOR-ȘEF:

Sergiu PRAPORȘCIC

COORDONATOR DE EDIȚIE:

Petru CHIȚANU

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Nicolae FEDERIUC,
Ecaterina DELEU,
Alexei LUNGU,
Irina BOZIANU,
Virginia ROȘCA,
Tatiana CURTESCU
Tatiana ONICA

FOTOREPORTER:

Laurențiu BUȚ

DESIGNER:

Petru PASCARU

STILIST:

Liliana STEGĂRESCU

PICTOR:

Margareta CHIȚCATII

SUSȚINUT DE:

Proiectul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Republica Moldova “Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului”

FINANȚAT DE:

Cooperarea Austriacă de Dezvoltare

Austrian

Development Cooperation

ADRESA:

MD-2012, Chișinău, str. Sfaturii, 16
Tel.: 23-53-86

E-mail: dreptul_meu@yahoo.com

Editat în limba română și rusă

Tiraj:

Ediția de l. română: 20000 ex.

Ediția de l. rusă: 10000 ex.

TIPAR: Tipografia PRAG-3. Com.: 1270

Se distribuie gratuit

Opiniile exprimate în acest Ziar nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova și ale Cooperării Austriece de Dezvoltare.

1. Dreptul la concediu de odihnă anual plătit este garantat pentru toți salariații.

2. Orice salariat care lucrează în baza unui contract individual de muncă beneficiază de dreptul la concediu de odihnă anual.

Articolul 112, alineatul 1 și 3, Codul Muncii al Republicii Moldova

Fiecare angajat are dreptul la concediu

Vara este sezonul când mergem în concedii și vacanțe. Concediul de odihnă anual este un element foarte important al dreptului la odihnă pe care îl au toți angajații și care este garantat de lege. Acest drept nu poate fi încălcat de nici un angajator și la acest drept nu poate renunța nici un cetățean.

Potrivit Codului Muncii al Republicii Moldova, din 30.05.2003 (intrat în vigoare din 01.10.2003), fiecare salariat poate beneficia de concedii de odihnă anuale, concedii neplătite și concedii sociale.

Elena Belei

Concediul anual de odihnă poate fi acordat în orice timp al anului, cu respectarea ordinii prescise de lege. Acesta nu poate fi acordat într-un mod arbitrar, la dorința salariatului, sau abuziv, la discreția angajatorului, ci potrivit unui program (grafic), care trebuie întocmit în cadrul oricărei unități. Programarea concediilor anuale se face de către angajator în comun acord cu reprezentanții salariaților și trebuie să fie aprobat cu, cel puțin, două săptămâni înainte de sfârșitul anului calendaristic.

Conferențiarul universitar, doctorul în drept, Elena Belei, ne-a spus că la elaborarea programului de concedii trebuie de ținut cont de doleanțele angajaților și de necesitățile unei funcționări eficiente a întreprinderii. „Angajații care lucrează primul an vor putea beneficia de concediu de odihnă doar după expirarea a șase luni de muncă. Excepții fac femeile însărcinate, salariații minori, salariații angajați prin transfer. Acestor categorii de salariați, concediul le este acordat înaintea expirării celor șase luni lucrate”, a mai adăugat conferențiarul universitar.

Nici unui salariat nu i se poate refuza acordarea concediului anual

Durata minimă a concediului anual de odihnă este de 28 zile calendaristice, cu excepția zilelor de sărbătoare. Unele categorii de angajați pot beneficia de zile suplimentare la concediu. De exemplu, funcționarii publici care au o vechime în lucru care depășește cinci, zece sau cincisprezece ani, beneficiază de două, patru, respectiv, șase zile suplimentare la cele 28 de zile, oficiale, de concediu. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ universitar și preuniversitar

(colegii, licee, gimnazii și școli de cultură generală de toate tipurile) beneficiază anual de un concediu de odihnă cu durata de 62 de zile calendaristice, iar cadrele didactice din instituțiile preșcolare se odihnesc timp de 42 de zile calendaristice. Potrivit Elenei Belei, persoanele care muncesc în condiții nocive beneficiază de zile suplimentare de concediu.

„Actuala legislație a Republicii Moldova a sporit rolul parteneriatului social, lăsând loc pentru negocieri colective care ar facilita organizarea, în cadrul întreprinderilor din diferite ramuri ale economiei, a condițiilor mai avantajoase pentru concedii”, a mai adăugat Elena Belei. Astfel, între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova, organul central al administrației publice de specialitate, patronatul de ramură, reprezentate de Federația Națională a Patronatelor din Agricultură și Industria Alimentară și Agenția Agroindustrială “Moldova-Vin”, sindicatele din sectorul agroindustrial, reprezentate de Federația Națională a Sindicatelor din Agricultură și Alimentație “AGROINDSIND” din Republica Moldova, s-a convenit că salariații din respectivul domeniu beneficiază de concediu suplimentar plătit pe motive familiale, exprimat în zile lucrătoare, în următoarele cazuri:

- căsătoria salariatului - 5 zile
- căsătoria copiilor salariatului - 3 zile
- nașterea ori înfierea copilului - 3 zile
- decesul rudelor de gradul I (părinților, soțului, soției, copiilor) - 5 zile
- decesul rudelor de gradul II (bunilor, fratelui) - 3 zile
- femeile care au copii în clasele I-IV - 1 zi la începutul anului școlar
- încorporarea în armată a unui membru al familiei - 1 zi

Concediul anual de odihnă este întotdeauna plătit. Salariații beneficiază de o indemnizație de concediu, care nu trebuie să fie mai mică decât valoarea salariului. Conform articolului 117, alineat 3 din Codul Muncii, angajatorul trebuie să-i achite indemnizația de concediu cu, cel puțin, 3 zile calendaristice înainte de începerea concediului salariatului. În cazul în care un angajat cere să i se acorde un concediu neplătit, acesta nu poate pretinde la careva indemnizații.

Conform legislației Republicii Moldova, nici unui angajat nu i se poate refuza concediul. Potrivit programării, angajatorul trebuie să ia toate măsurile pentru ca salariații să folosească concediile în fiecare an. De aceea, salariatul trebuie prevenit în scris despre data începerii concediului său anual de odihnă conform programului cu, cel puțin, 2 săptămâni înainte. Desigur, se pot produce situații când acordarea concediului anual de odihnă poate afecta regimul de funcționare a întreprinderii. În astfel de cazuri, concediul poate fi amânat pentru anul următor, dar numai cu acordul salariatului și ai reprezentanților instituției date. Anul următor, angajatul va beneficia de două concedii, pe care le va putea utiliza unul după altul sau în funcție de cererea făcută. „Angajaților care au o vârstă mai mică de 18 ani și celor care muncesc în condiții nocive, nu le poate fi amânat concediul sub nici un preț. Iar legea interzice neacordarea concediului de odihnă anual timp de 2 ani consecutivi sau compensarea acestuia cu bani.

În cazul în care i se încălcă dreptul la odihnă, angajatul are tot dreptul să se adreseze în instanța de judecată

Șeful adjunct al Direcției de Monitorizare a Aplicării Legislației Muncii al Inspecției Muncii, Adrian Bobeică, ne-a

spus că în cazul în care unui angajat, în mod abuziv, nu i se acordă concediu de odihnă, acesta trebuie să se adreseze la Inspecția Muncii. „În cazul în care un cetățean se adresează la Inspecția Muncii cu o plângere făcută la adresa angajatorului, care, inexplicabil, refuză să-i acorde concediu, cazul este examinat de către o comisie. Dacă se stabilește că angajatorul a încălcat Codul Muncii, experții Inspecției Muncii printr-o hotărâre îl obligă pe acesta să acorde angajatului concediul meritat. Dacă angajatorul nu se supune hotărârii Inspecției Muncii, angajatul are tot dreptul să se adreseze în instanța de judecată”, a conchis Adrian Bobeică.

Adrian Bobeică

„De fapt, încălcări ale dreptului la concediu pot fi de cele mai diverse feluri. Este deosebit de gravă neacordarea concediului, în general, sau evitarea întocmirii unui grafic de acordare a acestuia. Dacă în primul caz salariatul este lipsit total de dreptul său, în al doilea se produc confuzii în exercitarea dreptului său. O încălcare destul de frecventă este neachitarea indemnizației de concediu sau achitarea tardivă a acesteia. În acest caz, salariatul trebuie să se adreseze în ordine prealabilă către angajator, iar dacă acesta nu răspunde în termen de 10 zile calendaristice din ziua înregistrării cererii, se poate adresa în judecată. Conform art.330, alin.3 CM RM, în caz de

reținere din vina angajatorului a indemnizației de concediu, salariatului trebuie să i se achite suplimentar pentru fiecare zi de întârziere 0,1 la sută din suma neplătită în termen”, a adăugat doctorul în drept, Elena Belei.

Un angajator nu are dreptul să concedieze un salariat dacă acesta a cerut un concediu, indiferent dacă este unul plătit sau nu. Printre acestea nu se prevede solicitarea concediului neplătit. Pot fi întâlnite situații când salariatul a avut motive extrem de justificate pentru a beneficia de concediu neplătit, dar angajatorul nu i l-a oferit și l-a concediat pentru absență nemotivată de la serviciu. În acest caz, este binevenit cu salariatul să se asigure cu probe care să justifice absența sa de la serviciu, pentru a le prezenta în fața instanței de judecată.

De concediu de odihnă plătit trebuie să beneficieze toți angajații, indiferent dacă aceștia muncesc într-o întreprindere de stat sau una cu capital privat. În domeniul privat, situația salariatului depinde mai mult de rezultatul negocierilor bilaterale. Dar în lipsa acestora, limita minimă stabilită de lege este o garanție care protejează salariații din domeniul privat.

Concediul neplătit se acordă doar în baza unui acord reciproc, dintre salariat și angajator, iar acesta nu poate avea o durată mai mare de 60 zile. Acesta se acordă în cazul unor probleme familiale sau alte motive personale.

Concediile sociale se acordă drept asigurare din partea statului pentru diverse situații de incapacitate de muncă a salariaților: concediul medical, concediul de maternitate și concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului cu vârsta de până la trei ani, concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului cu vârsta cuprinsă între trei și șase ani, concedii pentru salariații care au adoptat copii nou-născuți sau i-au luat sub tutelă. De regulă, pentru concediile sociale sunt achitate indemnizații din bugetul asigurărilor sociale de stat.

ALEXEI LUNGU

Statele-părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de condiții de muncă juste și prielnice, care să asigure odihna, timpul liber, limitarea rațională a muncii și concediile periodice plătite, precum și remunerarea zilelor de sărbătoare.

Articolul 7, punctul d, Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale din 16.12.1996

Moldova pierde dosar după dosar la CEDO. Cine își asumă responsabilitatea?

„Pierdem atât de multe dosare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Asta, de fapt, înseamnă că în Republica Moldova nu sunt respectate drepturile omului”, a constatat președintele Comisiei parlamentare pentru drepturile omului, Ștefan Secăreanu, în cadrul audierilor desfășurate pe 19 iulie la Parlament privind cauzele condamnării Republicii Moldova la CEDO. Audierile au fost organizate în comun de către Comisia juridică pentru numiri și imunități și Comisia pentru drepturile omului ale Parlamentului.

Ștefan Secăreanu susține că viitorul european al Republicii Moldova ar putea fi compromis din cauza situației deplorabile privind protecția drepturilor omului.

„Republica Moldova are de susținut un test foarte important pentru că până la sfârșitul acestui an trebuie să raporteze privind modul în care a realizat prevederile Planului de Acțiuni Republica Moldova - UE. Avem de dat o dare de seamă, iar compartimentul Drepturile Omului al Planului este unul dintre cele cinci la care avem probleme”, a declarat președintele Comisiei parlamentare pentru drepturile omului.

Instanțele de judecată nu aplică suficient jurisprudența Curții Europene

Potrivit agentului guvernamental la CEDO, Vladimir Grosu, în prima jumătate a anului 2007, la CEDO au fost pronunțate hotărâri pe 24 de cazuri de plângere împotriva Republicii Moldova în care s-a constatat violarea a, cel puțin, unui drept pe fiecare dosar. În același timp, au fost radiate de pe rol 17 cereri.

Vladimir Grosu susține că, în ultimul timp, a crescut numărul condamnărilor Republicii Moldova la CEDO în baza articolului 3 al Convenției

VLADIMIR GROSU,
agent guvernamental

europene pentru drepturile omului, care reclamă condițiile de detenție și maltratarea persoanelor. „Îngrijorător este și faptul că anul acesta, CEDO a constatat șase cazuri de deținere a unor persoane în stare de arest fără motiv sau în mod ilegal. O mare parte a acestor condamnări se datorează lacunelor din legislație. În opinia mea, instanțele de judecată nu aplică suficient jurisprudența Curții Europene și principiile sale”, a mai declarat Vladimir Grosu.

Procurorul general al Republicii Moldova, Valeriu Gurbulea, a spus că, în opinia sa, neajunsurile practicii

VALERIU GURBULEA,
procurorul general
al Republicii Moldova

de urmărire penală va fi mereu cauza condamnării Republicii Moldova la CEDO.

Începând cu 1 noiembrie 1998, la CEDO au fost depuse peste 2 800 de cereri împotriva Republicii Moldova. Până în prezent, CEDO a pronunțat 70 de hotărâri de condamnare a Republicii Moldova. În cele mai multe cazuri, Republica Moldova a fost condamnată din cauza nerespectării

condițiilor de detenție, a dreptului la proprietate, maltratarea deținuților, neexecutarea hotărârilor judecătorești de către autorități ș. a.

Potrivit președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, Nicolae Clima, vina pentru numărul mare de dosare pierdute la CEDO nu o poartă doar judecătorii. „Această problemă trebuie să fie foarte minuțios analizată și fiecare instituție să-și asume responsabilitatea ce-i revine”, a adăugat Nicolae Clima.

Șeful Centrului de Combateră a Crimelor Economice și Corupției (CCCEC), generalul de poliție Valentin Mejinschi, a declarat că mulți dintre cei acuzați se adresează la CEDO pentru a scăpa de pedeapsa pentru infracțiunile comise. Mejinschi a spus că acești condamnați încearcă să inducă în eroare organismele internaționale și autoritățile naționale de la esența cazurilor investigate.

Solicitat să se refere la problema respectării drepturilor omului în izolatorul CCCEC, Valentin Mejinschi a spus că instituția pe care o conduce face totul pentru ca drepturile per-

VALENTIN MEJINSCHI,
directorul CCCEC

soanelor deținute să nu fie încălcate. El consideră că, în pofida unor decizii pronunțate de Curtea Europeană, drepturile omului nu sunt încălcate în izolatorul CCCEC. În mod surprinzător, el a declarat că unii dintre deținuți sunt chiar fericiți că se află în izolatorul CCCEC. „Din partea unor foști deținuți ai izolatorului au parvenit

mulțumiri în scris pentru condițiile de detenție adecvate. Unii au cerut să rămână aici, să nu fie transferați în alte izolatoare”, a declarat șeful CCCEC.

Președintele Asociației Juriștilor pentru Drepturile Omului, Vitalie Nagacevschi, a declarat că pentru a diminua numărul cererilor la CEDO nu este suficient doar să se efectueze un control mai riguros în sistemul judiciar. Vitalie Nagacevschi consideră că în acest scop sunt necesare schimbări radicale. „Atât timp cât la guvernare se va afla Partidul Comuniștilor, numărul plângerilor depuse la CEDO împotriva Republicii Moldova nu va scădea. Actuala guvernare deține controlul asupra puterii judiciare. În consecință, aceasta ia hotărâri ilegale, contrare normelor

VITALIE NAGACEVSCHI,
președintele Asociației Juriștilor
pentru Drepturile Omului

prevăzute de Convenția pentru Drepturile Omului”, a constatat Vitalie Nagacevschi.

Ministrul Justiției, Vitalie PÂRLOG:

Moldovenii profită de dreptul de a se adresa în instanțele internaționale

Numărul cererilor depuse la CEDO ne pune pe gânduri: de ce acele cazuri au ajuns la CEDO și de ce nu s-a găsit o soluție în Republica Moldova? Odată cu adoptarea noilor coduri s-a ameliorat situația în domeniul protecției drepturilor omului. Trebuie să menționăm că și organizațiile neguvernamentale au început să se implice mai mult în acest domeniu. Este îmbucurător faptul că cetățenii noștri își cunosc mai bine drepturile și profită de posibilitatea de a se adresa în instanțele internaționale. Totuși, în acest domeniu există și foarte multe elemente negative, care sunt cauzate și de mentalitatea judecătorilor, procurorilor, a celor care sunt implicați în acțiunile de justiție. De multe ori însă, nu se execută hotărârile instanțelor de judecată și cred că se face intenționat acest lucru. Sunt de acord că în acest caz să fie condamnat statul, iar guvernul să plătească despăgubiri.

Despre aplicarea torturii în instituțiile penitenciare pot să vă spun că acest fenomen nu mai există. Situația s-a schimbat mult în acest domeniu. Sunt optimist și cred că lucrurile se vor schimba spre bine.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Articolul 6, alineat 1, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

DIN CHIȘINĂU LA RÂBNIȚA

Oamenii din stânga Nistrului plătesc bani pentru a ajunge acasă

Alexandru B., un tânăr de 22 de ani, originar din raionul Râbnița, este student la Chișinău și merge des în satul de baștină pentru a-și vizita familia. Este cetățean al Republicii Moldova și are viză de reședință temporară la Chișinău. De fiecare dată când merge acasă, este nevoit să achite așa-zisa taxă de migrație de 8-9 lei, percepută de autoritățile separatiste.

După ce sunt nevoiți să aștepte la cozile formate la punctele vamale transnistrene, înjosiți, verificați prin genți, sunt forțați să coboare din autocar. „De ce trebuie să fiu înjosit, să stau în rând ca să aștept un bon pentru a merge acasă?”, se întreabă Alexandru. Situația durează, în cazul său, de peste 5 ani.

Un alt paradox al relațiilor dintre cetățenii moldoveni din stânga Nistrului și autoritățile de la Chișinău ține de activitatea poliției rutiere, care, în mod deliberat, contribuie la creșterea bugetului Tiraspolului. Deși afirmă mereu că nu dețin controlul asupra teritoriului transnistrean, polițiștii expediază (?) prin poștă „omologilor” milițieni permisele de conducere sechestrate de la cetățenii Republicii Moldova care au viza de reședință în stânga Nistrului,

care ar fi încălcat regulile de circulație. În astfel de cazuri, oamenii sau rămân fără permis, sau sunt obligați să plătească amenzi milițienilor. „Ne aflăm în gura lupului. Guvernul nu face nimic, mai mult, este indiferent față de soarta noastră. Am adresat un demers la Procuratura Generală, ca să fie rezolvată problema liberei circulații (art. 27 din Constituție). Ni s-a spus că autoritățile nu controlează teritoriul transnistrean”, a declarat Alexandru.

„Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat”

Art.13, Declarația Universală a Drepturilor Omului

Încălcarea dreptului la libera circulație – unul dintre cele mai grave abuzuri în Republica Moldova

Interviu cu președintele Asociației Promo-Lex, Ion Manole

Cât privește problema revenirii refugiaților – aceștia nu numai că nu au revenit, ci, dimpotrivă, pe parcursul celor 15 ani numărul lor a crescut. Promo-Lex cunoaște astfel de situații și trebuie să afirmăm că este responsabilitatea exclusivă și obligația pozitivă a autorităților constituționale să apere drepturile cetățenilor săi, indiferent de locul unde se află aceștia, dar mai ales pe teritoriul țării. Victimele gravelor abuzuri împotriva drepturilor omului nu sunt apărute în nici un mod de autoritățile de la Chișinău.

Revenind la problema liberei circulații, această poate fi analizată sub 3 aspecte:

1. Sub privirile indiferente ale guvernanților de la Chișinău, Tiraspolul a impus taxarea și impozitarea cu 100% pentru toate mărfurile și produsele transportate peste Nistru. Astfel, întreprinderile din Moldova suportă pierderi enorme din cauza interdicției de comercializare a produselor pe întreg teritoriul țării.

2. Pentru a tranzita sau vizita regiunea, anume cetățenii moldoveni (cetățenii Ucrainei și ai Rusiei sunt scutiți) sunt obligați să achite zilnic „taxa de migrație”. Deși există numeroase plângeri în acest sens, se pare că autoritățile nu doresc sau nu sunt capabile să rezolve acest grav obstacol. Unii locuitori ai regiunii achită zilnic suma de 8-9 lei, deoarece sunt angajați în câmpul muncii la întreprinderi de pe malul drept al Nistrului, au rude foarte apropiate și merg acolo foarte des.

3. După ce majoritatea locuitorilor regiunii a fost nevoită sau chiar forțată să accepte „cetățenia” transnistreană, locuitorii din regiune sunt forțați să înmatriculeze automobilele la Tiraspol. Acest fapt, de asemenea, contribuie la încălcarea dreptului la libera circulație, deoarece autoturismele cu numere „transnistrene” sunt

admise numai în statele postsovietice și nu pot circula pe teritoriul statelor europene. Cu toate acestea, cei care se împotrivesc sunt amendați, li se confiscă automobilele, sunt hărțuiți în judecată, sunt chiar amenințați cu moartea la telefon. Autoritățile din Chișinău doar înregistrează situațiile și așteaptă rezultate fără să depună eforturi. Credem că cei care suportă cheltuieli legate de problema liberei circulații trebuie să solicite Guvernului restituirea acestor sume. Guvernul trebuie să înțeleagă că soluționarea acestor probleme nu mai poate fi amânată, iar efectele acestora nu trebuie să afecteze cetățenii. Cei din regiune sunt cetățeni cu drepturi depline și orice situație descrisă anterior este una discriminatorie, condamnată din punct de vedere al Constituției și al tratatelor internaționale.

- Aceste încălcări au și conotație economică. Care ar fi fluxul aproximativ de persoane în/și din Transnistria, a calculat cineva care ar fi suma pe care o încasează anual autoritățile separatiste?

- Din păcate, probleme creează nu numai cei din partea regimului din Tiraspol. Spre exemplu, Promo-Lex a reprezentat în instanțele de judecată naționale, care au dat câștig de cauză, locuitori ai raionului Dubăsari, care au fost victimele abuzurilor din partea vameșilor moldoveni de la posturile interne vamale de la Ustia și Pârâta. Recent am fost martorii unui abuz din partea vameșilor moldoveni la Sănătăuca, unde toți locuitorii zonei sunt supuși unor proceduri vamale autentice, la Nistru. Departamentul Vamal trebuie să instruiască colaboratorii în vederea adoptării unui comportament civilizată, european, nu unul de tip sovietic. Evident că nu există nici un calcul sau evidență a sumelor încasate ilegal de la cetățeni. În acest sens,

Promo-Lex cheamă victimele abuzurilor să nu mai tolereze aceste situații și să se adreseze atât autorităților, cât și ONG-urilor pentru apărarea drepturilor omului în vederea apărării intereselor și drepturilor garantate de Constituție.

- Dacă vorbim despre drepturile omului, care sunt efectele, asupra populației civile, a restricțiilor de circulație impuse de separatiști?

- Efectele sunt negative. Populația din regiune nu este informată și educată în spiritul democratic, al toleranței și egalității. În astfel de condiții, „autoritățile” pot manipula opinia publică națională și comunitatea internațională, ceea ce uneori se pare că reușesc. Regretabil este faptul că autoritățile de la Chișinău nu depun eforturi concrete în vederea combaterii fenomenului de dezinformare și manipulare a opiniei publice locale, deja de 15 ani.

- Ce se poate de făcut, concret, pentru a ameliora situația?

- Cetățenii trebuie să ceară insistent autorităților să întreprindă măsuri în vederea înlăturării obstacolelor la libera circulație. În același timp, autoritățile trebuie convinse să compenseze pierderile suportate din cauza acestei stări de lucruri. Este timpul ca autoritățile de la Chișinău să își asume responsabilitatea pentru situația din regiune. Nu trebuie de făcut nimic special – trebuie de respectat legile țării, drepturile și interesele constituționale ale cetățenilor din regiune. În caz contrar, fiecare dintre cei 400 mii de cetățeni din regiune se pot adresa Curții Europene pentru Drepturile Omului, invocând încălcarea drepturilor lor (în special a art.13 (dreptul la un recurs efectiv), art.6 (dreptul la un proces echitabil) și art.14 (discriminarea)).

ECATERINA DELEU

- Printre drepturile cel mai frecvent încălcat în Transnistria este dreptul la libera circulație. Prin ce acțiuni ale autorităților separatiste se manifestă aceste încălcări?

- Asociația Promo-Lex va lansa în curând un Raport privind situația drepturilor omului în Moldova în 2006, unde încălcarea dreptului la libera circulație este una dintre cele mai grave probleme, atât pentru locuitorii regiunii, cât și pentru cei care vizitează sau tranzitează zona de est a țării. Chiar amplasarea posturilor ilegale la Nistru contribuie la crearea unor obstacole pentru libera circulație. Problema posturilor pornește de la încălcarea principalului document semnat de către părțile beligerante la 21 iulie 1992 (Acordul moldo-rus „Elțin - Snegur”), prin care Guvernul Rusiei și cel al Moldovei s-au obligat să asigure condiții pentru revenirea refugiaților la casele lor și să înlăture imediat orice obstacol în vederea asigurării liberei circulații a mărfurilor, bunurilor și persoanelor pe ambele maluri ale Nistrului.

Moldova și angajamentele internaționale în domeniul drepturilor omului

Comisia pentru drepturile omului a Parlamentului Republicii Moldova, în parteneriat cu proiectul PNUD „Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO)”, a desfășurat audieri publice privind realizarea capitolului 1 din PNA-DO – „Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului și realizarea obligațiilor internaționale în domeniu”. În cadrul audierilor a fost făcut public un raport de evaluare a prevederilor acestui capitol, care a fost pus în discuție de către deputați, reprezentanți ai Guvernului, ai ministerelor de resort și reprezentanți ai societății civile.

Studiul realizat de consultanții PNUD constată, cu referire la procesul de armonizare a legislației naționale, că ajustarea legislației internaționale în conformitate cu standardele internaționale este un exercițiu continuu, iar tendința Republicii Moldova de aderare la un număr cât mai mare de convenții și pacte internaționale este una pozitivă, în special, pentru consolidarea procesului de asigurare a drepturilor omului pe plan intern.

Aderarea la documentele internaționale este un factor pozitiv

Consultantul PNUD, Galina Bostan a accentuat faptul că formularea unui număr maxim de rezerve la ratificarea Convenției europene cu privire la statutul juridic al lucrătorilor migranți, absolvă statul nostru de obligația de a avea grijă de propriii cetățeni care muncesc în străinătate. „Astfel, se creează impresia că autoritățile fac tot posibilul pentru a nu fi responsabili de viața cetățenilor din exterior”, a constatat Galina Bostan. Ea a mai spus că a discutat cu mulți moldoveni plecați la muncă peste hotare care i-au mărturisit că angajații ambasadelor și consulatelor moldovenești peste hotare îi tratează cu dispreț,

„ca pe niște animale”, în loc să manifeste deschidere și cooperare în scopul soluționării problemelor cu care se confruntă cei nevoiți să ia calea străinătății.

Statul nu poate acoperi pagubele suportate de victimele violenței

Un alt document internațional important, care, potrivit participanților la audieri, este necesar ca Republica Moldova să-l ratifice, este Convenția

europenă cu privire la compensarea pagubelor cauzate victimelor infracțiunilor violente. Statul nostru, deocamdată, se abține de la ratificarea acestei convenții europene, pe motiv că Bugetul de stat nu va putea suporta cheltuielile legate de punerea ei în aplicare, se arată în raport.

Conform unor estimări ale Procuraturii Generale, cheltuielile suportate de către stat pentru compensarea victimelor infracțiunilor grave vor constitui aproximativ 5,3-5,5 milioane de lei anual. Numai în anul 2006, mărimea

copilului, Convenția împotriva torturii, Convenția cadru cu privire la protecția minorităților naționale ș.a.

cât și extern, ceea ce afectează imaginea țării pe plan internațional. Unul dintre consultanții PNUD, Eugen Revenco, a declarat că urmează să se evite crearea unor noi restanțe, ameliorând, astfel, imaginea și credibilitatea externă a Republicii Moldova ca partener care își respectă obligațiile internaționale.

Având în vedere că prezentarea rapoartelor către ONU presupune efectuarea unei scanări a calității politicilor interne, iar domeniul drepturilor omului reprezintă unul din cele „cinci domenii critice” în care Republica Moldova trebuie să-și sporească eforturile, auto-

rii studiului au menționat că funcția de supraveghere sau de control trebuie să fie preluată de o autoritate superioară Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene. Autorii au menționat că

întărirea controlului parlamentar asupra calității implementării angajamentelor internaționale în materie de drepturi ale omului (inclusiv în contextul urmăririi liniilor directorii ale politicii externe) ar putea avea un impact benefic semnificativ. Concomitent, ar fi necesară revizuirea funcțiilor și sarcinilor comisiei naționale sus-menționate. Această structură ar trebui să efectueze controlul privind executarea în termen a sarcinii de elaborare a raportului, respectarea condițiilor de transparență și a publicității necesare lucrărilor, precum și a raportului propriu-zis, aprobarea raportului național și organizarea dezbaterilor publice asupra rezultatelor, a spus Revenco.

Comisia parlamentară pentru drepturile omului urmează să adopte un proiect de hotărâre care va îngloba toate constatările și recomandările făcute în cadrul audierilor parlamentare din 18 iulie, care urmează a fi transmis autorităților responsabile de executarea prevederilor capitolului respectiv din PNADO.

TATIANA ONICA

Articolul 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.

Articolul 2

1. Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație.

2. Pe lângă aceasta, nu se va face nici o deosebire bazată pe statutul politic, juridic sau internațional al țării sau teritoriului de care aparține o persoană, fie această țară și teritoriul independente, sub tutelă, neautonome sau puse unei limitări oarecare a suveranității.

Declarația Universală a Drepturilor Omului

cheltuielilor de funeralii suportate de către reprezentanții părților vătămate a constituit circa 2 821 609 de lei (pentru 316 cazuri de deces). Această cifră este relativă și poate varia de la an la an, în funcție de starea criminalității și situația economico-financiară din țară. Doar în 10% din cele 316 de cazuri de deces cheltuielile au fost

restituite parțial de către persoanele declarate vinovate.

Referitor la realizarea obligațiilor internaționale în domeniu, PNADO prevede constituirea Comisiei Naționale pentru elaborarea rapoartelor periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte și executarea obligației de elaborare și prezentare în termen a rapoartelor periodice către comitetele ONU. Printre actele internaționale, la care Moldova trebuie să prezinte rapoarte, sunt: Convenția cu privire la drepturile

Potrivit studiului de evaluare, Republica Moldova înregistrează întârzieri sistematice în prezentarea rapoartelor către ONU și organismele europene din diverse motive, atât de ordin intern,

Proiect implementat de:

Ți se cere mită pentru soluționarea unei probleme?

Sună 92-79-79

Vei primi asistență juridică gratuită și confidențială acordată de juriștii independenți ai ONG-ului Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției.

Linia fierbinte funcționează de luni pînă vineri, de la 9.00 pînă la 21.00 și este activă în perioada 01.06.2007 - 15.02.2008.

Ambasada Britanică
Chișinău

Proiect finanțat de Ambasada Britanică Chișinău.

Poziția Ambasadei Britanice Chișinău în cadrul acestui proiect nu coincide neapărat cu poziția implementatorului.

(1) Militarii au dreptul la apărarea drepturilor, libertăților și intereselor lor legale, prin adresare on instanțele de judecată sau on alte organe, on conformitate cu legislația on vigoare.
 (2) Deciziile și acțiunile (inacțiunile) ilegale ale conducătorilor, comandanților (șefilor) pot fi atacate de militari on modul prevăzut de regulamentele militare și legislația on vigoare.

Articolul 9, Legea RM cu privire la statutul militarilor

ȘI TU POȚI

DUPĂ O LUPTĂ CRÂNCENĂ

Recrutul invalid a primit livretul militar de la persoana care l-a nedreptățit...

Iurie Cornei din satul Herjăuți, raionul Hâncești, a reușit să scape de calvarul serviciului militar, demonstrând că este invalid de gradul I și că a fost încorporat ilegal într-o unitate de carabinieri la 7 mai 2007 de către comandantul Centrului Zonal Militar Hâncești, Pavel Lupu.

Mama băiatului, Larisa Cornei, ne-a relatat într-o scrisoare că fiul său fusese anterior calificat de către fostul comisar de Hâncești precum că ar fi inapt de a satisface serviciul militar ca, mai apoi, să fie modificate datele din fișa medicală de către membrii Comisiei Medicale care efectuau controlul medical pentru viitorii recruți. „Am stat din zori până seara ca băiatul meu să fie examinat de către medici, pentru ca, până la urmă, să aud că Lupu este nemulțumit de numărul prea mic al tinerilor care vor face serviciul militar, obligând astfel medicii respectivi să falsifice datele în fișa medicală a fiului meu și să scrie că el este apt pentru armată, chiar dacă el are probleme grave la genunchi”, ne-a comunicat prin telefon Larisa Cornei. Din acel moment a început lupta dintre mama îndurerată de povara nedreptății și Pavel Lupu, care a decis să-și creeze o imagine de persoană activă în funcția pe care o are și că este capabil să ofere numărul necesar de tineri unităților militare din Chișinău, nedreptățind un băiat cu grave probleme de sănătate. Drumurile și răvașele lungi făcute de mama băiatului la Centrul Zonal Militar Hâncești, la Ministerul Apărării, la Comisia-

tul Central și la mai multe unități militare nu au avut sorți de izbândă, deoarece, după cum ne spune Larisa Cornei, „comisarul avea legături importante prin capitală”. Astfel, familia Cornei l-a anunțat pe comandantul Lupu că îl va acționa în judecată, acesta speriat de „amenințare”, a promis că va face tot posibilul ca recrutul să nu mai efectueze serviciul militar, recunoscând că a comis o eroare. Până la urmă însă, nu a întreprins nimic în acest sens. Doar persoanele care au văzut suferințele fizice ale băiatului puteau să înțeleagă gravitatea situației create de Pavel Lupu. Astfel, potrivit spuselor Larisei Cornei, responsabilii de la Unitatea de Carabinieri din strada Corolenco din municipiul Chișinău au solicitat ca Iurie Cornei să fie verificat din nou de către Comisia Medicală Militară, care a concluzionat că băiatul este invalid de gradul I, ca urmare a problemelor fizice de la genunchi. Astfel, Iurie Cornei a fost eliberat de la serviciul militar și a obținut livretul militar chiar din mâna celui care i-a încălcat cele mai elementare drepturi, și anume dreptul la sănătate și cel de a fi scu-

tit de serviciul militar. „Nu pot să uit că această persoană a încălcat în mod atât de barbar drepturile copilului meu, provocându-i atâta suferință, dar nu îl voi acționa în judecată, deoarece, după ce am luptat ca fiul meu să revină acasă, am obosit de atâtea drumuri și de ura din suflet”, ne-a mai spus Larisa Cornei. Solicitat telefonic, timp de câteva zile, Pavel Lupu a fost de negăsit, iar mai apoi am fost anunțați că este plecat în concediu. „Comandantul Lupu a trimis un ofițer la unitatea în care era încorporat fiul meu și l-a amenințat că, dacă nu face armată, va face pușcărie, dar nici aceste amenințări, nici indiferența organelor specializate nu ne-au împiedicat să luptăm pentru drepturile fiului nostru”, a menționat Larisa Cornei.

Este scutit de serviciul militar în termen cetățeanul care a fost recunoscut, conform stării de sănătate, inapt pentru serviciul militar pe timp de pace, iar conform articolului 3, alineatul (1) din aceeași lege, amânarea încorporării se acordă recruților de către comisia de recrutare-încorporare din motive familiale, de sănătate, în legătură cu necesitatea continuării studiilor, desfășurării activității de deputat în Parlament sau de consilier al autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea.

Articolul 32, Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei

Pagină realizată de VIRGINIA ROȘCA

SCRISOAREA CITITORULUI

Fiul meu bolnav a fost încorporat în armată

Vă scrie o mamă îndurerată. Nici nu știu cum să mă exprim ca să mă înțelegi corect. Am decis să scriu la ziarul „Dreptul meu” atunci când am văzut că, deși am apelat la mai multe instanțe, nu mi s-a făcut dreptate. Mă numesc Cornei Larisa și locuiesc în satul Herjăuți, raionul Hâncești. Durerea mea este că mi-au încorporat fiul în armată pe data de 7 mai 2007, chiar dacă nu trebuia să-l ia, fiindcă el de mic a avut probleme de sănătate la

genunchi. La prima comisie când am fost, mi s-a spus că băiatul n-o să fie luat la armată. Comisarul de Hâncești era domnul Cușnir și medicii au scris în documente că băiatul nu este apt pentru armată, dar acum e alt comisar, domnul Lupu, care a văzut că nu are pe cine încorpora și ia toți calicii să facă serviciul militar. Cei sănătoși plătesc ca să nu facă armata, deoarece ei pot lucra și au bani, dar acești bolnavi nu pot lucra și nu au de unde să plătească. Astfel, datele din dosar au fost schimbate ca să arate că feciorul nostru este sănătos. Dar nimic din toate acestea nu este adevărat, băiatul nostru se plânge permanent că din cauza problemelor de la picioare, are și dureri mari de cap. Ne-am adresat nu știu de câte ori și la comisar, și unde este încorporat băiatul și nici un rezultat. Domniile de la unitatea militară de carabinieri de pe strada Corolenco mi-au spus că feciorul nostru nu trebuia luat la armată și că totul depinde de comisarul de Hâncești, domnul Lupu. Vă rugăm frumos și din tot sufletul să ne ajutați să-l aducem acasă, că nu-i săptămână în care să nu ne ducem la el și când îl vedem în ce stare se află, mi se umple inima de jale. Dacă ar fi fost un copil sănătos, nu am fi avut nimic împotriva să facă armata. Băiatul cel mai mare este sănătos și a făcut serviciul militar un an de zile și doi ani a lucrat pe contract. Tatăl a fost în Afganistan și a participat și la lichidarea conflictului din Transnistria. Ei îmi spun că nu pot să-l lase să meargă acasă deoarece a dat jurământul. Să le fie rușine că l-au dus cu forța în cazarmă la Ciorăscu ca să dea jurământul. Au avut noroc că nu au am ajuns eu la timp. Toți au depus jurământul afară și numai băiatul nostru în cazarmă. Am avut mare conflict atunci cu domniile de acolo, dar fără nici un rezultat și am impresia că toți își bat joc de noi. Ne întrebăm de multe ori unde e dreptatea și nu știm răspunsul nici până acum. Ne-am adresat la Guvern și de acolo plângerea a fost expediată Ministerului Apărării, de unde ni s-a răspuns că nu ne pot ajuta și că doar comisarul Lupu este responsabil de această situație. Toți văd că băiatul e bolnav, dar spun că nu ne pot ajuta. Așa că vă rugăm să ne ajutați. Băiatul acum se află în unitatea de carabinieri din strada Corolenco și se numește Iurie Cornei. Așteptăm cu nerăbdare răspunsul dumneavoastră.

OPINIA SPECIALISTULUI

Tinerii, care din motive de sănătate nu-și pot satisface serviciul militar, dar au fost încorporați, trebuie să se adreseze în instanță

Legea cu privire la serviciul militar în termen reglementează procedura de scutire a persoanelor de serviciul militar. Înainte de a fi înrolat în serviciul militar, recrutul este obligat să treacă comisia medicală, care va stabili dacă el este, din punct de vedere fizic și psihic, apt de a satisface serviciul militar. Această comisie este formată din mai mulți medici specialiști, iar șeful comisiei este cel care stabilește dacă un tânăr este apt sau nu de a face serviciul militar. Dacă tânărul poate să demonstreze printr-un act eliberat de Comisia de Expertiză Medicală a Vitalității gradul de invaliditate, care este anexat la dosar, atunci el este calificat din start ca fiind inapt de a satisface serviciul militar. Concluzia este că aces-

tui băiat i-a fost încălcat dreptul de a refuza satisfacerea serviciului militar, deoarece nu corespunde cerințelor legale de a fi încorporat. Conform legislației se propune serviciul de alternativă pentru persoanele pacifiste sau religioase și se scutesc de satisfacerea serviciului militar persoanele cu un anumit grad de invaliditate. Astfel, în acest caz, băiatul avea dreptul să refuze încorporarea în armată, deoarece condiția sa fizică nu corespunde cerințelor legale. În cazuri similare de încălcare a legii, tinerii, care din motive de sănătate nu-și pot satisface serviciul militar, dar au fost încorporați, trebuie să se adreseze în instanță, pentru a li se recunoaște violarea drepturilor lor.

TEO CÂRNAȚ, director executiv al Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova

Copilărie fără abuzuri și exploatare

Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

Articolul 50, Constituția Republicii Moldova, 1994

Știi că există munci interzise copiilor?

La vârsta pe care o ai poți îndeplini doar mici însărcinări, care sunt pe măsura puterilor și îndeplinirea lor nu te lipsește de timpul de joacă și studii. Acum poți doar să-ți ajuți părinții. În acest fel înveți lucruri noi, și-ți formezi deprinderi de lucru. Aceste deprinderi o să le folosești în viitor, când vei deveni adult.

- Nu e greu să recunoști care sunt muncile ușoare, pentru că:
- nu te obosec peste măsură;
  - nu te încurcă să mergi la școală și să-ți pregătești temele pentru acasă;
  - nu te lipsesc de distracția cu prietenii;
  - nu trebuie să fie făcute în secret - dacă un adult îți cere să faci ceva rușinos, în ascuns, trebuie neapărat să le spui părinților sau profesorului;
  - nu trebuie să-ți pună sănătatea în pericol, prin folosirea de substanțe nocive și instrumente periculoase. Dacă nu știi cum să folosești un instrument sau o substanță, atunci evită-le. Când lucrează, gândește-te la cele mai grave consecințe posibile și cum să le previi.

Deci, voi puteți să ajutați la servitul și strânsul mesei, la spălatul veselei, la îngrijirea florilor de cameră, la ștersul prafului, la hrănirea și îngrijirea animalelor. Voi puteți ușor să mențineți în ordine jucăriile, cărțile pe care le aveți. Astfel, sunteți membri deplin și activi ai familiei, participând la diverse treburi casnice pe măsura puterilor și capacităților pe care le aveți.

Pictor MARGARETA CHIȚCĂȚII